

پیش بینی بلوغ عاطفی نوجوانان از روی دلبستگی به والدین و همسالان

معصومه شکرالله زاده^{1*}؛ کارشناس ارشد روانشناسی خانواده درمانی
پژوهشکده خانواده دانشگاه شهید بهشتی

دکتر پریسا سادات سید موسوی؛ استادیار پژوهشکده خانواده
دانشگاه شهید بهشتی

دکتر علی زاده محمدی؛ دانشیار پژوهشکده خانواده دانشگاه شهید
بهشتی

مقدمه: بر اساس مطالعات دانشمندان مختلف، نوجوانی دوره مهم و حساسی از تحول بوده و دوره انتقال بین کودکی و بزرگسالی است که با بلوغ آغاز می‌شود (شهرآرای، 1384). یکی از تکالیف مهم این دوره دستیابی به بلوغ عاطفی است که برجسته‌ترین علامت آن توانایی تحمل تنش و قابلیت انطباق بالای فرد می‌باشد (سینگ و بهارگاوا، 1974). در این دوران والدین نقش مهمی در شکل‌گیری شخصیت و پختگی عاطفی فرزندان ایفا می‌کنند و نحوه ارتباط با کودک و چگونگی شکل‌گیری ابعاد رشدی او که در بروز رفتارهایش انعکاس می‌یابد، بدون شک تحت تاثیر والدین خواهد بود و با ورود فرد به دوره نوجوانی، رابطه با همسالان نیز بر بلوغ عاطفی اثر می‌گذارد. (ایمانی و محب، 1388). دلبستگی به والدین و همسالان از مهمترین عوامل اثرگذار در دوره کودکی و نوجوانی است. در تعریف جدید رابطه دلبستگی در فرایند تحولی، دلبستگی نوجوانان حاصل ظرفیت‌های نوجوان و والدین و شامل تغییرات تحولی در سطوح اجتماعی، شناختی و عاطفی است. (تبمن و فاس، 2002). تأثیر سبک-

¹ نویسنده مسئول: E-mail: goli.shk@gmail.com

های مختلف دلبستگی روی روابط بین فردی و اجتماعی در دوران بزرگسالی در پژوهش‌های مختلف مورد بررسی قرار گرفته است. اما داده‌های کمی درباره کاربردهای بالینی دلبستگی در نمونه نوجوانان وجود دارد. از این رو هدف پژوهش حاضر پیش‌بینی بلوغ عاطفی نوجوانان از روی دلبستگی به والدین و همسالان است.

روش: جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر 16 تا 18 ساله (سوم دبیرستان و دوره پیش‌دانشگاهی) شهر تهران در سال 1394 می‌باشد که 3553 نفر بودند. با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای و بر اساس جدول مورگان 350 نفر به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند و به پرسشنامه‌های بلوغ عاطفی سینک و بهارگاوا (EMS) (1974) و پرسشنامه دلبستگی به والدین و همسالان (IPPA) (1987) پاسخ دادند.

یافته‌ها: مفروضه نرمال بودن داده‌ها با آزمون Z کولموگروف-اسمیرنف آزمون شد که نشان داد هیچیک از مقادیر Z معنادار نیست و توزیع همه متغیرها نرمال است. در مرحله بعد ضرایب همبستگی محاسبه شد که مشخص شد ضریب همبستگی بین بلوغ عاطفی با دلبستگی به مادر، پدر و همسالان به ترتیب برابر با 0/34، 0/2 و 0/29 می‌باشد. همه این ضرایب همبستگی در سطح 0/01 معنادار بودند. به این ترتیب مشخص شد که رابطه مستقیمی بین نمرات دلبستگی با میزان بلوغ عاطفی وجود دارد. به این ترتیب که با افزایش دلبستگی به مادر، پدر و همسالان، بلوغ عاطفی نوجوانان افزایش می‌یابد. به منظور بررسی نقش کیفیت دلبستگی به مادر، پدر و همسالان در بلوغ عاطفی

از رگرسیون چند متغیره گام به گام استفاده شد که نتایج آن نشان داد دو مدل برای پیش‌بینی بلوغ عاطفی از روی دل‌بستگی وجود دارد. در مدل اول دل‌بستگی به پدر به تنهایی وارد معادله می‌شود و می‌تواند به طور معناداری 11 درصد از واریانس بلوغ عاطفی را پیش‌بینی نماید ($F= 27/9$ ، $p< 0/001$). در مدل دوم نیز دل‌بستگی به پدر به همراه دل‌بستگی به همسالان می‌توانند روی هم رفته به طور معناداری 13 درصد از واریانس بلوغ عاطفی را تبیین کنند ($0/001$ $p< 19/11$ ، $F=$). ضریب رگرسیون دل‌بستگی به پدر در مدل اول $0/326$ و در مدل دوم $0/294$ می‌باشد. ضریب رگرسیون دل‌بستگی به همسالان نیز در مدل دوم $0/188$ است. به این ترتیب دل‌بستگی به پدر و همسالان توانایی پیش‌بینی معنادار بلوغ عاطفی نوجوانان را دارند.

بحث و نتیجه‌گیری: یافته‌ها نشان داد کیفیت دل‌بستگی به پدر و همسالان نقش موثری در بلوغ عاطفی نوجوانان دارد و میزان قابل توجهی از واریانس آن را تبیین می‌کنند. این نتایج با یافته‌های انگلس و همکاران (2001)، فورلانگ و همکاران (2003) و مارکیزیو و همکاران (2006) همسوست. در این پژوهش‌ها نیز نشان داده شد که نوجوانان از طریق تعامل با والدینشان یاد می‌گیرند چگونه روابط رضایت بخش و گرم را با همسالان خود شروع و حفظ کنند، خودمختارتر شوند و آغازگر روابط اجتماعی باشند. بنابراین دل‌بستگی به پدر از این طریق نقش مهمی را در سازگاری هیجانی نوجوانان ایفا می‌کند. حالات هیجانی و پرتنش دوران نوجوانی به راحتی می‌تواند نظام دل‌بستگی فرد را فعال ساخته و بر مبنای نوع دل‌بستگی فرد، منجر به احساس توانمندی هیجانی یا احساس عدم توانایی در مقابله با

انجمن روان‌شناسی بزرگسالان و نوجوانان ایران

دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی

دومین کنفرانس سراسری روان‌شناسی کودک و نوجوان

2nd Congress on Child and Adolescent Psychology
(CCAP)

مشکلات شود (روزن بلوم و لویس، 2006). توانایی هیجانی نوجوانان، در ترکیب با نیازهای شخصی، ظرفیت وی را برای جستجوی والدین در موقعیت‌های تنش‌زا به چالش کشیده و نقش مهم والدین در فراهم نمودن فرصت مناسب ارتباطی را پررنگتر می‌سازد (آکارد و همکاران، 2006).

واژه‌های کلیدی: بلوغ عاطفی، دلبستگی، نوجوان، والدین، همسالان